

Protokoll fört vid pleniföredragning

Social- och miljöavdelningen
Hälsa- och sjukvårdsbyrån, S3

Närvarande
VT, HJ, RH, AH-J, AH, FK, CW

Frånvarande

Justerat
Omedelbart

Ordförande
Lantråd
Veronica Thörnroos

Föredragande
Minister
Annette Holmberg-Jansson

Protokollförare
Jurist
Marcus Söderholm

Nr 43

Skriftligt yttrande om regeringens proposition
till riksdagen med förslag till lag om ändring av
2 och 3 kap. i sjukförsäkringslagen RP 237/2022 rd.

ÅLR 2022/8965

134 S3

Beslut

Ålands landskapsregering beslöt avge ett skriftligt yttrande om regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av 2 och 3 kap. i sjukförsäkringslagen RP 237/2022 rd till riksdagens social- och hälsovårdsutskott enligt **bilaga S322P26**.

Hänvisning
Er begäran om skriftligt yttrande 28.10.2022
RP 237/2022 rd

Social- och hälsovårdsutskottet
FI-00102 RIKSDAGEN

stv@riksdagen.fi

Kontaktperson
Jurist Marcus Söderholm, +358 (0)18 25000 (växel)
marcus.soderholm@regeringen.ax

Ärende

Skriftligt yttrande om regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av 2 och 3 kap. i sjukförsäkringslagen RP 237/2022 rd

Ålands landskapsregeringen har 28.10.2022 mottagit en begäran om skriftligt yttrande av riksdagens social- och hälsovårdsutskott angående regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av sjukförsäkringslagen. I regeringens proposition föreslås att ändra kostnadsersättningarna för privat hälso- och sjukvård och på så sätt uppnå den andel som sjukförsäkringens sjukvårdsersättningar ska stå för i finansieringen av och förberedelserna inför den i den finska äldreomsorgslagen föreskrivna personaldimensioneringen.

Lagstiftningsbehörigheten

Sjukförsäkringslagen tillhör annan socialförsäkring som i enlighet med självstyrelselagen för Åland (1991:71) 29 § 3 punkten tillhör rikets lagstiftningsbehörighet.

Syftet med sjukförsäkringslagstiftningen

Finlands grundlag (FFS 731/1999) 19 § anger angående rätten till social trygghet att alla som inte förmår skaffa sig den trygghet som behövs för ett människovärdigt liv har rätt till oundgänglig försörjning och omsorg. Genom lag ska var och en garanteras rätt att få sin grundläggande försörjning tryggad vid arbetslöshet, sjukdom, arbetsoförmåga och under ålderdomen samt vid barnafödelse och förlust av en försörjare. Det allmänna ska, enligt vad som närmare bestäms genom lag, tillförsäkra var och en tillräckliga social-, hälsovårds- och sjukvårdstjänster samt främja befolkningens hälsa. Det allmänna skall också stödja familjerna och andra som svarar för omsorgen om barn så att de har möjligheter att trygga barnens välfärd och individuella uppväxt.

Social- och hälsovårdsministeriet har i rapport 2015:19 sid. 29 konstaterat att det centrala syftet med sjukförsäkringen är att utjämna kostnader föranledda av sjukdomar inom befolkningen och öka de ekonomiska möjligheterna för patienten att nyttja den privata hälso- och sjukvårdens tjänster. Sjukförsäkringens uppgift är inte att skapa en rätt för patienten till ett bredare utbud av service än det offentliga utbudet utan ersätta kostnader för nödvändig vård.

Gällande sjukförsäkringslag (FFS 2004/1224) är från 2004 det vill säga lagen trädde i kraft efter reformen av grundlagen år 2000. I grundlagsutskottets utlåtande GrUU 33/2004 över regeringens proposition med förslag till sjukförsäkringslag konstaterar utskottet bland annat om tryggad grundläggande försörjning att ersättningarna och förmånerna enligt sjukförsäkringslagen är med beaktande av 19 § 2 mom. i grundlagen betydelsefulla i konstitutionellt hänseende. Genom denna bestämmelse åläggs lagstiftaren enligt grundlagsutskottet att garantera alla som behöver tryggad grundläggande försörjning subjektiv rätt till lagstadgad trygghet som det allmänna ska ordna. Denna trygghet är förknippad till vissa sociala risksituationer och de bestämmelser om stöd villkor, behovsprövning och förfaranden som utfärdas genom lag (GrUB 25/1994 rd, s. 10/II, RP 309/1993 rd, 74).

Trygghetssystemet enligt sjukförsäkringslagen innebär enligt grundlagsutskottet ett fullgörande av den skyldighet som det allmänna enligt 19 § 3 mom. i grundlagen har att tillförsäkra var och en tillräckliga social-, hälsovårds- och sjukvårdstjänster, främja befolkningens hälsa och stödja familjerna och andra som svarar för omsorgen om barn så att de har möjligheter att trygga barnens välfärd och individuella uppväxt. Förmånerna och ersättningarna enligt sjukförsäkringslagen är dessutom viktiga med avseende på artikel 12 i den reviderade europeiska sociala stadgan, som gäller rätten till social trygghet konstaterade grundlagsutskottet.

Om förslaget till ändring av sjukförsäkringslagen

Syftet med den nu föreslagna förändringen av sjukförsäkringslagen harmonierar inte med lagens grundläggande syfte. Enligt Ålands landskapsregering kan riket inte ensidigt förändra och avveckla vissa av sjukförsäkringslagens ersättningar och därmed förskjuta delar av socialförsäkringen som är rikets behörighet enligt självstyrelselagen till landskapet Ålands ansvar särskilt gällande de ekonomiska effekterna. Ålänningarna betalar på enahanda grunder socialförsäkringsavgifter. De förstärkningar av personalresursen inom äldreomsorgen som till delar bekostas av att statens finansieringsansvar för sjukförsäkringen minskas i det nu aktuella förslaget till ändring av sjukförsäkringslagen kommer inte ålänningarna tillgodo då äldreomsorgen som en del av socialvården tillhör Ålands lagstiftnings- och förvaltningsbehörighet.

Lagförslaget berör konsekvenser för Åland och där social- och hälsovårdsministeriet skriver att ur hälso- och sjukvårdskundens synvinkel bedöms situationen mellan Åland och riket vara likvärdig eftersom kunderna på Åland inte hamnar i en sämre ställning än kunderna i riket. Detta med tanke på att de besparingar som ska göras i ersättningarna inom den privata sjukvården berör varje kund på samma sätt. Vidare konstateras i propositionen att, med tanke på att något välfärdsområde inte skapas på Åland, Åland inte får någon som helst kompensation för de besparingar som föreslås i ersättningarna inom den privata sjukvården, medan medlen i det övriga Finland riktas till den allmänna finansieringen av välfärdsområdena.

Avslutande synpunkter

Ålands landskapsregering anser sammanfattningsvis att när finansiering styrs från sjukförsäkringen till personalresurser inom rikets äldreomsorg urholkar det syftet med sjukförsäkringslagstiftningen samtidigt som kostnader förskjuts på Åland utan kompensation. Landskapsregeringen anser att riket inte ensidigt kan förskjuta kostnader på Åland genom omdisponering av medel från sjukförsäkringen till socialvården i riket.

Lantråd

Veronica Thörnroos

Minister

Annette Holmberg-Jansson

FÖR KÄNNEDOM

Ålands lagting, självstyrelsepolitiska nämnden, susanne.eriksson@lagtinget.ax
Statsrådets kansli, registratorskontoret.srk@gov.fi
Heidi Kaila, statsrådets kansli, heidi.kaila@gov.fi
Anne Kumpula, social- och hälsovårdsministeriet, anne.kumpula@gov.fi
Mia Mäkinen, social- och hälsovårdsministeriet, mia.makinen@gov.fi
Janina Groop-Bondestam, justitieministeriet, janina.groop-bondestam@gov.fi
Noora Löfström, statsrådets kansli, noora.lofstrom@gov.fi
Johan Ehn, Ålands representant i Helsingfors, johan.ehn@regeringen.ax
Mats Löfström, riksdagsledamot, mats.lofstrom@riksdagen.fi